

Egia tantaka

Kontzientzi barri bat.—Gaur guztiok gabiltz zanari, danari —errealidadea esan oi dautsoe batzuk— aurrez aurre begiratu nairik. Gauzak ez doaz ondo, ta mundu zuzenago bat billatu ta egin nai geunke. Ta zuzentasunaren alde burruka dagigu; anaitasun geiagoga geunke gizartean; bakoitzari berea emon, gure inguruko anaiak, euren nortasunean, gero ta gizatiago bizi daitezala.

Pentsaera onek, egia esan, errortik eldu dautso munduari, ta apurka apurka bete ta zabalduaz doa egitarau baten antzera. Au nai ebanak, urte batzuk dirala, taldetxoak baiño etziran, eta ixillean lan egien geienak. Gaur, barriz, gure erriko geienen kontzientziak oi bizitan dagoz; zerbait nai dabe, oiartzun bizia dakarren abotsa dozu. Politika arazoan bakarrik ezeze, elizkontzientzia bera be zabalduaz, argituaz doakigu.

Eleizeak gaur lan dagi, an naiz emen. Ba-daki zer daukon inguruan, gizonak zer nai daben, txiroak naiz beartsuak, baztertutak, barruan ditugun alderdiak zer nai da-

ben ba-daki; azken urteotan euskal lurreen zabaldu yakun industri indartsua, kanpotik etorri yakun jentete mordo amai bageak, enda burruka, uri aundiak, erriketa, etxe-rik ezak, jentetza izugarrien istillu ta korapilloak baserriarren buruko miñak, hizi edo illezko egon-ezin larri onen altzoan.

Ekaitz gogorra.—Aspaldion itxaso asarratua dabilkigu inguruan nor iruntsiko. Euskal erri osoa sustraitik dardaraze naiean. Ordu onetan, beraz, ezin geintek ez egon besoak gurutzatuta, eta gitxiago, guzti onen «gatzak» ta «argiak» dan Eliza. Euskal Elizak, naiz ta azken urteotan zartada gogorrak artu izan aldakuntzarako gertatu bairik egoalako edo, gaur ba-daki noiz eta non blai dago, eta gaurko arazoetan zelan jokatuko duan dauan.

Lerago baserriak izan euskal erria, gaur uri jentetari biurtu yakul. Elizak leu baserriarrak zituan gatz-gai; orain, orain, uri aundietako jentea, eritzi, bizkera ta erlajiño-era guztietakoa. Solo auxe dau, beraz, lantoki, toki jakin, konkretu onetan lan egin bear dau,

ementxe mamindu bear dau Kris-toren mezua (mensajea), ementxe izan bear dau Eliza.

Lengo urteetan irakatsia ona ta egokia izango zan nunbait, igarotako gizartearentzat; gaurko munduak beste era bat bear dau: lengoa ta oraingoa dotriña bera izanik bere, beste era baten emona izan bear. Ez gero gauza abstraktu, goiko bat bezela emona be, erri ta gizon on emona baiño. Gizona ta erria Elizak azi ta ezi bear ditunak. Ume dira geienik gizonak eta erriak, eta maixuak eskolatu oi dabez umeak, Eliza bedi, bere irakatsi leun sarkor eta goitarrez, gizadiaren maixu argitsu.

Eta euskal errian, jakiña, euskal maixu. Euskal errian, oraintxe ta ementxe, euskal gizona aurkitu ta adierazo bear dau; bai, bere arrian, bere errian, bere inguru-gizonen. Orrela al dagi gaur? Aiphat ezezerkeri esan oi da, ta orregaitik izan dau; baiña ardura orrez kezkatuta dala esatea sats-eskutada bairatuz gira botatzea litzateke. Inoiz bera lo-aldiak izan ba'ditu be, gaur on beti euskal Elizak, konturatutik, bere gizonen ardura izan dau, bere gizonen naigabe ta itxaroz, min eta pozez jabeturik, ez ditu egundo bertan bera itxi, euren arima ta

gorputzeko arazoetan ama ta la-gunkide izan baiño. Lena len ta oraiña orain, gizona izan be bere oraingo inguru barruan bizi yakul. Ortxe atzemon bearra daukagu, ta eskolatu oso-osorik, gorputz eta arima.

Gaurko gizona.—Zelan daukagu, baiña, gaurko gizona? Azke ta alai? Ala jausia ta its? Arimari begiratu ezker, ba ete dau itz egiteko, idazteko, pentsatzeko bear leukean aiña askatasun? Gorputz aidentik, nolako lege, oitura ta egituraz lotua? Ba dau aukeramenik naidauana egiteko, ala iñoren sartapean garraxi dagi? Alde ikaragarria bait dago onela edo arela bizi, naiz kulturarako, naiz gizarte-aurrerakuntzarako, naiz erlejiño ta eliz egitekoetarako.

Orain bedi onetan bere Eliza. Erria garairik litzenezan gagoz; erriko erriak ez dau sekula onako erriko erri-une ta tentu gaixtorik erriko erri-une, politika ta erlejiño jentetaren ez gara iñoz be ain estu ta dardaritutak bizi izan. Eliza be, bada, erri naastu onen barruan dagoalarik, iraulta ta arriskuan sartua dagonik ezin uka. Izatasun onek, mamu antzera, zirzart dago begi aurrean, eta naitaez billatu

indarra ba'dabe euren irakatsiak, Kristok askoz geiago; Kristoren dotriña, Barri Ona askozaz be bigun, gizatiar eta egokiago dogu munda jantzi barriaz apaindu ta arnas iraunkorrez piztu-azoteko.

Zuk, alan be, diñozu: «Munduak ez ete daroaz ia bi milla urte kristautasunaren mende?», Erdizka baiño ez dozu egia. Ariz-ari ta geidiro jabetu zan kristautasuna munda; urteak joan urteak etorri ainbat burruka izan zituan. Baita munduko erdoia itsatsi be, au da munduaz jabetzen akatsak be sartu yakozan; gobernu ta agintarien mende jaustea olako bat, Konstantino'ren egunetan batez be. Mundukutsu ta akats orreitatik garbituanda gaur Elizea: lurralderik geienetan gaur inoren mende ezta bizi, bere eskuko baiño. Eta toki guztietan inoren buztarripetik urteru ikustean, orduan askoz be geiago aintzatu ta ontzat artua izango yaku, dudarik bage Gaurko egiturak eta estrukturak, baiña, ez diru errez azpiratzekoak. Orain be, oin-diño, Erroma'ko lege-eskubideak irakasten dira tcki askotan, lege-karrera ikasterakoan batez be.

Gauzak ez dira gabetik goizera osotzen. Mendi-gaillurrera igoteko ez da ona abiada aundiegia artzea;

arnas-itoka izerditu egin oi gara errez, baiña zoaz astirotxoago ta igarri barik artuko dozuz goiak. Lengo estruktura asko eratsi bearra dago, ta gaurkoak jarri bai politikan bai ekonomian; labur: arazo guztietan. Eta orain urte batzuk dirala errez etzana, gaur erreztu egin da, Eliz-arazoetan, adibidez, Batikano'ko Bigarren, Eliz-Batzar-rak, barauak eta aldatu, meza-zerak barritsu ta gaurkotu zitunear. Sakramentuak emotean darabilguzan zeremoniak zerhait jantzi barritz apaintzean, gure artean oso arrituta geratu zan jente asko, ez baserritarrak bakarrik, kaleko karpeladun eta bizardunak be bai, euren barruetan eta inñietan ainbat istillu erabillirik. Zeubat itaun gaurorabeko entzun izan dogun geure erriz-errizko apostolu-zeregiñetan. «Nora garoaz Elizeak?» diño be-tzur; «Sakramentuak be aldatu?» beste batzuk. Ez, Sakramentuak ez dira aldatu. Jesu'ristok berak ipiñitakoak dira-nez leiala Sakramentu orreik jantzen zonteko erea. Kristok Elizea jantzen lagar eban, eta berak jantzen dau len zelan eta gaur zelan, bai bakotxari dagokionez. Elizea'ko gauza estatutiko bat, berak jantzen dagona. Gizakiakin dabilen berak obeto, gizakiak dagie, gaurkoak —jaino, bizi, il— gabiltzanen. Bizadlaren ga-

tza dan Elizak, aldi ta garai bako-txean jarri bear dau, bear dan tokian, bakotxak bear dauan gatz-aletxo.

Eragozpenak.—Egi au autortu bear da argi ta garbi: Elizeak eragozpen baltzak aurkitu izan ditu, ta aurkitzen dauz, munduan bere egitekoa aurrera eroateko. Gaitzarren eta onaren burruka. Gobernuak ba-dakie, naiz kapitalistak izan naiz sozialista edo komunistak, oneik bai dira gaur lurreko erreñuetan daukaguzan alderdi indartsu bi, bata nai bestea dana eurentzat nai dabenak, zelako indarra dauan eliz-kontzientziak; eta au, alegiñak egiñik be, kendu ta ito ezin daben ezkeru, Elizaren aurka zein an zein emen burruka latza ta etengabea egin daroe; Laterri askok, gaiñera, azaletik Eliz-adiskide agertuta be, azpi-jan polita egiñ daroatso Kristo'ren Elizari.

Ezta arrigarri. Elizeak salarzen bait ditu Estadu orreik zuzengabe-keri ta zapaltzeak, geien bat beln-tzat beartsu ta olakoen alde arpegi emanik. «Geien bat» diñot, eta orrela da: beti ezin izan oi dalako. Ikus zelako estuasun eta kinkan jarri oi dan geiegi salatzen asi ezkeru... Aurrekoari askotan martiri-garra bear dauala esan arren,

geure etxean geratu oi gara patxada ederrean. Begira zenbat odol ixuri izan daben geure gizaldiak zear Kristoren jarrailleak, gizartean ikusi izan dituen zapalketa biurriak salatu ta Kristau bizitza sartu-azo nai izan dabelako. Azken urteotan Errusia'n, Mexiko'n, Txina'n, Txekoslovakia'n, eta gaur-gaur Burundi'n.

Ekintza.—Pentsakera alan eta guzti be ekintza biurtu ezik, zertako genduke? Pentsakeratik, beraz, ekintzara jo bear dogu. Eta ekintzak ekintza dakar. Biziaz ikasi dogunari entzak artu ta gogoznartu ezkeru, ekintza barriak biztu-azo oi dira edozein zelaitan; baiña politikan eta gizarte-barrutian baitik bat. Eguneroko biziak, mai ederra da-ta, asko irakasten dauku, ta egunear eguneango experienci onekin ikasia dogu, barru-gogora sartzeaz bat, gauzaen izatea adierazo ta giza-jokabideen guna ta zer bakoitzaren balioa aitzen emoten daukuna. Oñat ondoren edegi-azotik, dardara, bide barriak.

«Gaurko Kristotar gareanok, munda'ko guzti ta bete bear doguaren alde, bere dogu Kristo aska-talibaren mezu berezia, maitasun ostanzaillea. Eskutu aundi, baiña egiatzkoa. Ezta, ez, ames utsa, ezta